

ZIŅOJUMS PAR KONCEPCIJAS “VIENĀDAS IESPĒJAS VISIEM” ĪSTENOŠANAS GAITU 2009.GADĀ

Inese Vilcāne

Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļa

08.09.2010.

Ziņojuma saturs

Ievads

Koncepcijas „Vienādas iespējas visiem” īstenošanas gaita 2009.gadā:

- 1.uzdevums   Nodrošināt personas ar tām nepieciešamo medicīnisko palīdzību (tai skaitā medicīnisko rehabilitāciju)
- 2.uzdevums   Nodrošināt invalīdiem tiesības uz izglītību, kas atbilst viņu vajadzībām un vēlmēm
- 3.uzdevums: Nodrošināt invalīdiem tiesības uz darbu - vienlīdzīgām iespējām uz produktīvu un labi atalgotu vietu darba tirgū
- 4.uzdevums: Nodrošināt invalīdiem tiesības uz pielāgotu vidi, novēršot fiziskos apstākļus, kas traucē brīvi pārvietoties, nodrošinot invalīdiem komunicēšanās iespējas un tiesības uz informāciju, kā arī nodrošinot invalīdiem vienlīdzīgas iespējas piedalīties brīvā laika un sporta aktivitātēs
- 5.uzdevums: Nodrošināt invalīdu ekonomisko un sociālo aizsardzību
- 6.uzdevums: Nodrošināt invalīdu tiesības uz juridisko aizsardzību
- 7.uzdevums: Nodrošināt invaliditātes aspekta iekļaušanu visos politikas veidošanas posmos

Nobeigums

1.uzdevums: Nodrošināt personas ar tām nepieciešamo medicīnisko palīdzību (tai skaitā medicīnisko rehabilitāciju)

- 2009.gadā Latvijā bija 134 434 personas ar invaliditāti, kas ir aptuveni par 14 tūkstošiem vairāk nekā 2008.gadā.
- Pilnīgi rehabilitēta 281 strādājoša persona ar invaliditāti - 3,6% no atkārtoti invaliditātes ekspertīzei nosūtīto strādājošo personu ar invaliditāti skaita.
- Par sniegtajiem stacionārajiem medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumiem 2009.gadā veikta samaksa Ls 2,68 milj. apmērā, kas ir par 14,4% mazāk nekā 2008.gadā (Ls 3,14 milj.).
- Par sniegtajiem ambulatorajiem medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumiem 2009.gadā veikta samaksa Ls 2,56 milj. apmērā, kas par 30% pārsniedz iepriekšējā gada līmeni (2008.gadā – Ls 1,97 milj.).
- 2009.gadā piešķirtais finansējums tehniskajiem palīglīdzekļiem bija LVL 1 076 902 (2008.gadā - 3 444 820, līdz ar to būtiski samazinājies personu skaits, kas tika nodrošinātas ar tehniskajiem palīglīdzekļiem. 2009.gadā izsniegti 10 626 tehniskie palīglīdzekļi, kas ir par 45,64% mazāk nekā 2008.gadā (2008.gadā izsniegti 23 280 tehniskie palīglīdzekļi).

2. uzdevums: Nodrošināt invalīdiem tiesības uz izglītību, kas atbilst viņu vajadzībām un vēlmēm (I)

- 2009.gadā vispārējās pirmsskolas izglītības iestādēs darbojās 270 speciālās grupas, kuras apmeklēja 2986 bērni (2007./2008m.g – 1137);
- vispārējās pirmsskolas izglītības grupas apmeklēja 4561 (2007./2008.mācību gadā – 4269) bērns ar speciālām vajadzībām, (tajā skaitā – 336 vispārējās pirmsskolas izglītības grupās integrēti bērni ar speciālām vajadzībām);
- 2008./2009.m.g.vispārīzglītojošajās izglītības iestādēs integrēti 2792 (2007./2008.m.g. – 1697) izglītojamie ar speciālām vajadzībām;
- 35 speciālajās izglītības iestādēs izglītojamiem ar garīgās attīstības traucējumiem atvērtas arodapmācības klases, kurās mācījās 1005 izglītojamie (2008.gadā – 30 speciālajās skolās 800 izglītojamie);
- Turpināta izglītības iestāžu pedagogu izglītošana darbam ar izglītojamiem ar speciālām vajadzībām.

3.uzdevums: Nodrošināt invalīdiem tiesības uz darbu - vienlīdzīgām iespējām uz produktīvu un labi atalgotu vietu darba tirgū

- 2009.gadā profesionālo piemērotību noteica 515 personām un profesionālo rehabilitāciju saņēma 437 personas;
- 2009.gadā 62 personas, tas ir 17% no plānotā personu skaita pēc profesionālās rehabilitācijas saņemšanas iekārtojušās darbā;
- 2009.gadā karjeras konsultācijas un profesionālās orientācijas pakalpojumus saņēmušas 1877 personas ar invaliditāti.
- 2009.gadā nodarbinātības pasākumos tika iesaistītas 8 732 personas ar invaliditāti, ieskaitot pārejošās personas no 2008.gada (2008.gadā – 4566).

3.uzdevums: Nodrošināt invalīdiem tiesības uz darbu - vienlīdzīgām iespējām uz produktīvu un labi atalgotu vietu darba tirgū

2009.gadā ESF projekta „Pasākumi noteiktām personu grupām” (PNPG) ietvaros:

- atbilstoši katra pasākumā iesaistāmā bezdarbnieka ar invaliditāti veselības stāvokļa novērtējumam, tika pielāgotas 57 darba vietas;
- izveidotas 85 darba vietas;
- 3 bezdarbniekiem ar invaliditāti tika sniegti pavadoņu pakalpojumi un 5 bezdarbniekiem surdotulku pakalpojumi;
- PNPG pasākumos tika iesaistīta 581 persona ar invaliditāti (7% no visām nodarbinātības pasākumos iesaistītām personām ar invaliditāti), ieskaitot pārejošās personas no 2008.gada.

4.uzdevums: Nodrošināt invalīdiem tiesības uz pielāgotu vidi, novēršot fiziskos apstākļus, kas traucē brīvi pārvietoties, nodrošinot invalīdiem komunikēšanās iespējas un tiesības uz informāciju, kā arī nodrošinot invalīdiem vienlīdzīgas iespējas piedalīties brīvā laika un sporta aktivitātēs

- Ministru kabinetā 2009.gada 28.aprīlī pieņemti grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 21.jūlija noteikumos Nr.567 „Publiskas ēkas un būves”, precizējot vides pieejamības prasības personām ar redzes un dzirdes traucējumiem;
- 2009.gadā LNERB skaņu ierakstu studijā ielasītas 43 grāmatas un 12 audiožurnāli. Braila raksta nodaļā iespiestas 17 grāmatas un 33 informatīvie materiāli Braila rakstā;
- Uzlabota vides pieejamība Kultūras ministrijas pārziņā esošajos muzejos – izbūvēti lifti, stāvlaukumi, tualetes, pacelāji, uzbrauktuves;
- Uzlabota informācijas pieejamība muzejos – izveidoti audiogidi, iegādātas palielināmās lupas, tiek nodrošināts surdotulka pavadījums vārdzirdīgiem apmeklētājiem u.c.

4.uzdevums: Nodrošināt invalīdiem tiesības uz pielāgotu vidi, novēršot fiziskos apstākļus, kas traucē brīvi pārvietoties, nodrošinot invalīdiem komunikēšanās iespējas un tiesības uz informāciju, kā arī nodrošinot invalīdiem vienlīdzīgas iespējas piedalīties brīvā laika un sporta aktivitātēs

- 2009.gadā kopējais **autobusu skaits** – 2643, tajā skaitā 627 autobusi (jeb 24% no kopējā autobusu skaita), kas pielāgoti cilvēku ar invaliditāti pārvadāšanai, (salīdzinot ar 2008.gadu - 22% no kopējā autobusu skaita), kas pielāgoti invalīdu pārvadāšanai;
- 2009.gadā iegādāti 23 jauni autobusi, kas pielāgoti cilvēku ar invaliditāti pārvadāšanai;
- **VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga””** pasažieru ar invaliditāti apkalpošanai 2009.gadā iegādāts aprīkojums un līdzekļi par kopējo summu 171512,92 LVL;
- **Pašvaldībās** – pielāgoti dzīvokļi, veikta namu iekšpagalmu renovācija atbilstoši cilvēku ar invaliditāti vajadzībām, izveidotas publiskas autostāvvietas, uzstādīti riteņkrēslu pacelāji dzīvojamās mājās, ierīkota invalīdu ratiņu novietne kāpņu telpā, iegādātas tehniskās palīgierīces sanitārajām telpām u.c. vides ielāgošanas darbi.

4.uzdevums: Nodrošināt invalīdiem tiesības uz pielāgotu vidi, novēršot fiziskos apstākļus, kas traucē brīvi pārvietoties, nodrošinot invalīdiem komunikēšanās iespējas un tiesības uz informāciju, kā arī nodrošinot invalīdiem vienlīdzīgas iespējas piedalīties brīvā laika un sporta aktivitātēs

- 2009.gada nogalē LM uzsāka ES fondu projektu apsekošanu projektu īstenošanas vietās (apsekoti deviņi objekti);
- 2009.gadā LM organizēja 12 seminārus „Kā nodrošināt vides pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti par ERAF līdzekļiem līdzfinansētajos objektos?” un piedalījās 19 citu institūciju organizētos semināros, kuru ietvaros apmācīti 1035 projektu iesniedzēji un pašvaldību būvvalžu speciālisti, teritoriju plānotāji, arhitekti, būvuzraugi;
- 2009.gadā izdota rokasgrāmata “Kā nodrošināt vienlīdzīgas iespējas ES fondu līdzfinansētajos projektos?” (izplatīti 1500 eksemplāri).

5.uzdevums: Nodrošināt invalīdu ekonomisko un sociālo aizsardzību

- Ar 2009.gada 1.janvāri valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērs invalīdiem kopš bērnības ir paaugstināts no 50 Ls līdz 75 Ls mēnesī;
- 2009.gadā valsts pamatbudžeta izdevumi valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta izmaksai bija 11 914,6 tūkst. Ls, kas par 3 067,8 tūkst Ls vairāk nekā 2008.gadā;
- Ar 2009.gada 1.janvāri piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu apmērs ir paaugstināts no 50 Ls līdz 75 Ls mēnesī;
- 2009.gadā valsts pamatbudžeta izdevumi piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu izmaksai bija 6 711,8 tūkst. Ls, kas par 2 154,1 tūkst Ls vairāk nekā 2008.gadā.

6.uzdevums: Nodrošināt invalīdu tiesības uz juridisko aizsardzību

- LM nodrošināja bāriņtiesu darbības uzraudzību bērna un citas rīcībnespējīgas personas tiesību un interešu aizsardzībā (veica aizbildnības aizgādības lietu pārbaudes) un sniedz tām metodisko palīdzību;
- LM pārziņā ir aizgādības uzraudzība, aizgādņa iecelšana, atbrīvošana no pienākumu pildīšanas, pieteikuma iesniegšana tiesā, lai rīcībnespējīgu personu, kura ir izveseļojusies, atzītu par rīcībspējīgu;
- Kopumā sniegtas 1 364 konsultācijas fiziskām un juridiskām personām bāriņtiesu darbības jautājumos. Veiktas 86 pārbaudes bāriņtiesās, kopumā pārbaudītas 2 762 lietas

7.uzdevums: Nodrošināt invaliditātes aspekta iekļaušanu visos politikas veidošanas posmos

- Personu ar invaliditāti intereses pārstāvošās NVO tika iesaistītas Grozījumu Ministru kabineta 2004.gada 29.jūnija noteikumos Nr. 571 „Ceļu satiksmes noteikumi” projekta izstrādē lai invalīdu stāvvietas turpmāk varētu izmantot arī personas ar 1.grupas redzes invaliditāti;
- personu ar invaliditāti intereses pārstāvošajām biedrībām un LM tika organizētas tikšanās 30.01., 27.03., 28.08., 25.09., 27.11.;
- 2009.gadā tika sasauktas četras Invalīdu lietu nacionālās padomes (ILNP) sēdes: 18.februārī, 11.jūnijā, 12.augustā un 10.decembrī;
- Ekonomikas ministrija ir izveidojusi vairākas konsultatīvās padomes, kā arī vairākas darba grupas, kuru darbā uzaicināti piedalīties arī nevalstisko organizāciju pārstāvji.

Koncepcijas īstenošanu kavējošie faktori

- **Nepietiekams finansējums valsts budžetā;**
- **Pieaugošais cilvēku skaits, kuriem tiek noteikta invaliditāte;**
- **Visaptverošas informācijas par personām ar invaliditāti trūkums;**
- **Problēmas ar statistisko datu iegūšanu, piemēram, par sociālās rehabilitācijas programmu izpildi, par vides pielāgošanas pasākumiem;**
- **Ekonomiskā krīze, kas var negatīvi ietekmēt personu ar invaliditāti nodarbinātību;**
- **Vides pieejamības jautājumi;**
- **Stereotipi sabiedrībā par personām ar invaliditāti;**
- **Nav pietiekami attīstīti sociālās aprūpes institūcijām alternatīvie pakalpojumi.**

Turpmākā rīcība

Koncepcijas “Vienādas iespējas visiem” īstenošanas gaitā identificēto problēmu risināšana tiks turpināta nākamajos attīstības plānošanas dokumentos:

- Rīcības plānā invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas pamatnostādņu 2005.-2015.gadam īstenošanai;
- Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas plānā 2010.-2012.gadam;
- ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādņēs 2013.-2019.gadam;
- **Tiks veikti visi nepieciešamie pasākumi, lai mainītu pastāvošos likumus, noteikumus, paražas un praksi, kas rada personu ar invaliditāti diskrimināciju**
- **Tiks turpināta iesāktā sadarbība ar personu ar invaliditāti intereses pārstāvošajām nevalstiskajām organizācijām**

Paldies par uzmanību!

www.lm.gov.lv

